

<p>ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ (ст.ст.1-19)</p> <p>Стаття 4. Право на звернення до господарського суду</p>	<p>Норми статей 15, 16 ЦК України, статті 4 ГПК України передбачають право на захист особою (юридичною особою) свого, а не будь-чийого іншого права та інтересу і право на звернення до суду за захистом саме свого права та інтересу.</p> <p>Право на звернення до господарського суду в інтересах інших осіб можливе, за змістом частин 3 та 4 статті 4 ГПК України, у випадках, передбачених законом.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 21.02.2023 у справі № 910/20106/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/109129351</p>
<p>Відсутність у суду повноважень на власний розсуд визначати відповідача у справі</p>	<p>Чинне процесуальне законодавство не уповноважує суд на власний розсуд визначати (вказувати) особу, яка повинна відповідати за позовною вимогою (відповідача у справі), що становить виключну прерогативу особи, яка заявляє таку вимогу.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 11.04.2023 у справі № 910/11625/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/110175458</p>
<p>Щодо процесуальної правоздатності суб'єкта господарювання з місцезнаходженням на тимчасово окупованій території на укладення договору про надання правничої допомоги</p>	<p>Необґрунтованим є обмеження права особи на отримання професійної правничої допомоги з тих підстав, що місцезнаходження чи місце проживання такої особи в умовах війни опинилося в окупації.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 26.03.2024 у справі № 913/768/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/117974238</p>

**Докази та доказування
(ст.ст.73-86)**

Щодо обов'язковості використання кваліфікованого електронного підпису до електронного листа при вирішенні питання стосовно належності та допустимості електронних доказів

На відміну від електронного документа електронний доказ – це будь-яка інформація в цифровій формі, що має значення для справи. Таким чином, повідомлення (з додатками), відправлені електронною поштою, є електронним доказом.

Сам лист електронної пошти є таким, що містить відомості про факт відправлення повідомлення із відповідної електронної адреси, час відправлення, адресатів листа – осіб, до відома яких було доведено таке повідомлення тощо.

Роздруківка електронного листа та додатків до нього є паперовою копією електронного доказу. Тож вони мають бути засвідчені як паперові копії в порядку, встановленому чинним законодавством, та не підлягають засвідченню електронним підписом.

Чинне законодавство визначає випадки, коли використання електронного підпису є обов'язковим, за відсутності такого підпису документ не буде вважатися отриманим від певної особи. Але ці випадки не охоплюють комерційне, ділове чи особисте листування електронною поштою між приватними особами (якщо інше не встановлено домовленістю між сторонами). У таких відносинах презюмується, що повідомлення є направленим тим, хто зазначений як відправник електронного листа чи хто підписав від свого імені текст самого повідомлення.

Відсутність кваліфікованого електронного підпису на повідомленні не свідчить про те, що особу неможливо ідентифікувати з достатнім ступенем вірогідності як відправника такого повідомлення, направленою електронною поштою, тобто поширювача інформації.

**Постанова ОП КГС ВС від
15.07.2022 у справі № 914/1003/21
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/105458813>**

<p>Про докази у справах про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки</p>	<p>Установлення в межах цивільно-правового спору про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки, обставин спричинення пошкодження майна потерпілої сторони, а також наявності в діях особи, яка завдала відповідної шкоди, вини (умислу чи необережності) може оцінюватись господарським судом на загальних підставах. Відсутність в матеріалах справи судового рішення, яким особа була б притягнута до відповідальності за скоєння ДТП, не може бути достатньою підставою для відмови в позові, оскільки за приписами статті 75 ГПК України таке рішення є обов'язковим для суду, проте не вважається єдиним доказом наявності вини заподіювача шкоди.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 07.12.2023 у справі №914/607/23 https://reyestr.court.gov.ua/Review/115542612</p>
<p>Про відмінність понять «неналежні докази» і «недопустимі докази»</p>	<p>За приписами статті 76 ГПК України належними є докази, на підставі яких можна встановити обставини, які входять в предмет доказування. Суд не бере до розгляду докази, які не стосуються предмета доказування.</p> <p>Предметом доказування є обставини, які підтверджують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для розгляду справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення.</p> <p>Згідно із частинами першою та другою статті 77 ГПК України обставини, які відповідно до законодавства повинні бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватися іншими засобами доказування. Докази, одержані з порушенням закону, судом не приймаються.</p> <p>Недопустимі докази - це докази, які отримані внаслідок порушення закону. Відповідно, тягар доведення недопустимості доказу лежить на особі, яка наполягає на тому, що судом використано недопустимий доказ.</p> <p>Отже, неналежні докази та недопустимі докази - це різні поняття.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 21.07.2022 справа №922/3308/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/105371704</p>

<p>ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОКАЗІВ (ст.ст.110-112)</p> <p>Щодо судового збору за подання до господарського суду заяви про забезпечення доказів</p>	<p>Розглядаючи клопотання учасника справи про відстрочення, розстрочення, зменшення розміру або звільнення від сплати судового збору, суди першочергово мають встановлювати: 1) чи передбачає законодавство сплату судового збору за подання документа чи вчинення певної дії; 2) якщо так, то чи визначає законодавство ставку судового збору.</p> <p>За умови, що сплата судового збору не передбачена, суд має відмовити у задоволенні клопотання з підстави відсутності в учасника справи обов'язку його сплати. У такому разі питання про прийняття заяви/скарги до розгляду вирішується в загальному порядку</p>	<p>Постанова ОП КГС ВС від 07.06.2024 у справі № 918/907/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/119618089</p>
<p>ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ (ст.ст.113-119)</p> <p>Обґрунтування поважності пропуску та підстави поновлення процесуальних строків, якщо заявник посилається на збройну агресію і введення воєнного стану як на причину їх пропуску</p>	<p>Ключовою ознакою поважності причин пропуску строку є причинно - наслідковий зв'язок між обставинами (зокрема, але не виключно, збройна агресія проти України) та неможливістю виконати конкретну процесуальну дію у строк, встановлений законом, ухвалою суду тощо. Сама собою військова агресія проти України та введення воєнного стану на всій території України не може автоматично означати зупинення всіх процесуальних строків, визначених законом, або ж про автоматичне поновлення таких строків, незалежно від того, існує реальна можливість дотриматись їх чи ні. Військова агресія, воєнний стан як обставини непереборної сили можуть бути поважною причиною пропуску процесуального строку та підставою для його поновлення лише у разі, якщо саме внаслідок пов'язаних із ними обставинами не може виконати ті чи інші процесуальні дії.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 05.07.2023 у справі № 910/186/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/112029599</p>

<p>Про обґрунтування пропуску процесуальних строків здійсненням волонтерської діяльності</p>	<p>Введення воєнного стану є підставою для поновлення особі строку на апеляційне оскарження у випадку, якщо особа зазначає конкретні обставини, які у зв'язку з введенням воєнного стану завадили їй вчасно подати апеляційну скаргу (наприклад, відсутність доступу до кваліфікованої правничої допомоги, виїзд з місця проживання у зв'язку із проведенням у місці проживання бойових дій, відсутність інформації про результати розгляду справи та неможливість вчасно отримати таку інформацію тощо). Неможливість своєчасного оскарження рішення суду першої інстанції у зв'язку із здійсненням скаржником волонтерської діяльності не є беззаперечним та абсолютним свідченням поважності причин пропуску строку на апеляційне оскарження судового рішення внаслідок того, що волонтер добровільно здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської допомоги, яка має суб'єктивний для нього характер і не свідчить про наявність об'єктивно непереборних причин неподання належним чином оформленої апеляційної скарги у встановлений законом строк.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 11.12.2023 у справі № 904/2964/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/115598132</p>
<p>СУДОВІ ВИТРАТИ (ст.ст. 123-130)</p> <p>Процесуальні наслідки несвоечасного подання заяви (незаявлення) про відшкодування судових витрат, пов'язаних із розглядом справи, крім судового збору, та доказів на підтвердження їх розміру</p>	<p>Потрібно розрізняти наслідки несвоечасного подання заяви про відшкодування судових витрат, пов'язаних з розглядом справи, та доказів на підтвердження їх розміру і загальні правила розподілу судових витрат за результатами розгляду справи. Неподання заяви чи незаявлення стороною до закінчення судових дебатів у справі про необхідність розподілу судових витрат, пов'язаних з розглядом справи, крім судового збору, є підставою для відмови в задоволенні заяви про ухвалення додаткового рішення щодо таких судових витрат. Неподання стороною доказів на підтвердження розміру витрат, пов'язаних з розглядом справи, до закінчення судових дебатів у справі або протягом п'яти днів після ухвалення рішення суду за умови, що до закінчення судових дебатів у справі сторона зробила про це відповідну заяву, має своїм процесуальним наслідком залишення такої заяви без розгляду.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 20.07.2023 у справі № 904/7108/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/112312505</p>

<p>Про неможливість відшкодування судових витрат за подання заяви про стягнення / розподіл судових витрат</p>	<p>Заява про стягнення/розподіл судових витрат є фактично заявою про подання доказів щодо витрат, які понесла сторона у зв'язку з необхідністю відшкодування правової допомоги, а тому витрати на підготовку такої заяви не підлягають відшкодуванню.</p>	<p>Постанова ОП КГС ВС від 02.02.2024 у справі № 910/9714/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/116828908</p>
<p>Розподіл судових витрат наданих стороні іншою особою ніж адвокат</p>	<p>Витрати на юридичні послуги, надані стороні у справі іншою, ніж адвокат, особою, не належать до витрат на професійну правничу допомогу та не можуть бути відшкодовані у порядку частини четвертої статті 137, частини сьомої статті 139 та частини третьої статті 141 ЦПК України.</p>	<p>Постанова КЦС ВС від 21.03.2024 справа №604/423/23 (61-18123св23) https://reyestr.court.gov.ua/Review/117915231</p>
<p>Розподіл судових витрат від наявності або відсутності у учасника справи юридичної освіти</p>	<p>Положеннями Конституції України (стаття 59) унормовано, що кожен має право на професійну правничу допомогу, а приписами ГПК України (стаття 16) визначено, що учасники справи мають право користуватися правничою допомогою. При цьому в силу приписів чинного законодавства, таке право учасника судового процесу не ставиться у залежність від наявності або відсутності у такого учасника юридичної освіти, або від роду його професійної діяльності і не може бути підставою для відмови у відшкодуванні компенсації відповідних витрат за надану професійну правничу допомогу.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 05.03.2024 справа №903/135/23 (903/134/23) https://reyestr.court.gov.ua/Review/117847891</p>
<p>Розподіл судових витрат за наявності у справі двох і більше відповідачів</p>	<p>Судові витрати, за наявності у справі двох і більше відповідачів, розподіляються між відповідачами у визначених частках, оскільки солідарне стягнення суми судових витрат, до яких належать витрати на професійну правничу допомогу, законом не передбачене. судові витрати, за наявності у справі двох і більше відповідачів, розподіляються між відповідачами у визначених частках, оскільки солідарне стягнення суми судових витрат, до яких належать витрати на професійну правничу допомогу, законом не передбачене.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 05.03.2024 справа №903/135/23 (903/134/23) https://reyestr.court.gov.ua/Review/117847891</p>

**Про відшкодування стороні витрат,
пов'язаних із прибуттям до суду**

Сторона, яка не є суб'єктом владних повноважень і на користь якої ухвалене судове рішення, має право на компенсацію здійснених нею та підтверджених документально витрат, пов'язаних з прибуттям до суду, які не можуть перевищувати обмеження, встановлені законодавством, зокрема постановою КМУ від 02.02.2011 № 98 та Інструкцією про службові відрядження в межах України та за кордон, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 13.03.1998 № 59.

Вирішуючи питання про відшкодування стороні витрат, пов'язаних з прибуттям до суду, необхідно виходити з конкретних обставин справи, зважаючи на вид транспорту, яким скористалася особа, та документи, подані нею на підтвердження здійснення цих витрат. Якщо на підтвердження здійснених стороною витрат, пов'язаних з прибуттям до суду, подано документи щодо проїзду транспортом загального користування, то такі витрати повинні бути відшкодовані у розмірі вартості квитка, з урахуванням обмежень, встановлених чинним законодавством.

Такі витрати також можуть бути відшкодовані у розмірі витрат на пально-мастильні матеріали, з урахуванням встановлених норм за 1 кілометр пробігу, якщо вони підтверджені документально.

**Постанова КГС ВС від 12.07.2022
справа №903/261/21
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/105347455>**

<p>Щодо використання скріншоту надходження повідомлення на електронну пошту про надходження клопотання в Електронний суд для підтвердження виконання обов'язку щодо надсилання іншій стороні доказів понесення витрат на професійну правничу допомогу</p>	<p>Про дотримання скажником обов'язку щодо надсилання іншій стороні заздалегідь доказів понесення витрат на професійну правничу допомогу, а також про направлення ним як суду, так й відповідачу лише клопотання про ухвалення додаткового рішення щодо розподілу судових витрат в електронному форматі, не може свідчити скріншот з системи Електронний суд, адже цей скріншот підтверджує лише те, що відповідне клопотання було доступне в системі Електронний суд, проте не в результаті його направлення скажником через цю систему, тобто в цифровому (електронному) форматі, а в результаті переведення його відповідальним працівником суду з паперового формату в цифровий.</p> <p>Скріншот надходження повідомлення на електронну пошту про надходження клопотання в Електронний суд свідчить про те, що саме скажнику надійшло повідомлення про надходження до системи Електронний суд відповідного документа, а не про те, що він (скажник) в електронному вигляді, зокрема через систему Електронний суд, направив таке клопотання суду та відповідачу, і що останній отримав таке клопотання в електронному форматі.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 31.01.2024 у справі № 916/192/22 http://reyestr.court.gov.ua/Review/116919735</p>
<p>Щодо досвіду адвоката як підстави для зменшення витрат на професійну правничу допомогу</p>	<p>Визначаючи розмір суми, що підлягає сплаті в порядку компенсації гонорару адвоката іншою стороною, суди мають виходити зі встановленого у самому договорі розміру та/або порядку обчислення таких витрат, що узгоджується з приписами статті 30 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність", враховуючи при цьому положення законодавства щодо критеріїв визначення розміру витрат на правничу допомогу. Це означає, що у разі настання визначених умов платежу - конкретний склад дій адвоката, що були вчинені на виконання цього договору й призвели до настання цих умов, не має жодного значення для визначення розміру адвокатського гонорару в конкретному випадку.</p> <p>Досвід адвоката взагалі не може бути підставою для зменшення витрат. Твердження "чим більш досвідчений адвокат, тим менше він має отримувати відшкодування адвокатських витрат" не відповідає принципу розумності.</p>	<p>Додаткова Постанова ВП ВС від 13.02.2024 у справі № 910/12155/22 http://reyestr.court.gov.ua/Review/117074103</p>

<p>Щодо обставини, яка не є підставою для звільнення від обов'язку доведення співмірності, обґрунтованості та розумності витрат на професійну правничу допомогу</p>	<p>За змістом частини четвертої статті 126 Господарського процесуального кодексу України, розмір витрат на оплату послуг адвоката має бути співмірним із: 1) складністю справи та виконаних адвокатом робіт (наданих послуг); 2) часом, витраченим адвокатом на виконання відповідних робіт (надання послуг); 3) обсягом наданих адвокатом послуг та виконаних робіт; 4) ціною позову та (або) значенням справи для сторони, в тому числі впливом вирішення справи на репутацію сторони або публічним інтересом до справи. Крім того, при визначенні суми відшкодування суд має виходити з критерію реальності адвокатських витрат (встановлення їхньої дійсності та необхідності), а також критерію розумності їхнього розміру, виходячи з конкретних обставин справи та фінансового стану обох сторін. Саме по собі посилання на фіксований розмір гонорару не може бути підставою звільнення заявника від обов'язку доведення співмірності, обґрунтованості та розумності витрат на правничу допомогу.</p>	<p>Додаткова Постанова КГС ВС від 05.06.2024 у справі № 910/698/23 http://reyestr.court.gov.ua/Review/119649439</p>
<p>Щодо обов'язку суду повідомити сторони про призначення судового засідання з розгляду заяви про розподіл судових витрат, поданої після прийняття основного судового рішення про розподіл судових витрат</p>	<p>У процедурі розгляду заяви сторони про розподіл судових витрат, щодо яких сторона доказів не подавала, поданої на підставі статті 246 ЦПК України (статті 221 ГПК України), суду належить забезпечити сторонам у справі можливість бути повідомленими про розгляд заяви та надати свої заперечення щодо розміру витрат, які заявник намагається компенсувати за рахунок протилежної сторони. Ключовими в цьому аспекті є приписи частини другої статті 246 ЦПК України (частини другої статті 221 ГПК України), які в імперативному порядку встановлюють, що для вирішення питання про судові витрати суд призначає судові засідання. Отже, положення частини четвертої статті 270 ЦПК України (частини четвертої 244 ГПК України) про те, що у разі необхідності суд може викликати сторони або інших учасників справи в судові засідання, не виключають обов'язок суду повідомити сторони про призначення судового засідання з розгляду заяви про розподіл судових витрат відповідно до частини другої статті 246 ЦПК України (частини другої статті 221 ГПК України) чи повідомити їх про прийняття заяви до розгляду (якщо провадження у справі є письмовим).</p>	<p>Постанова ВП ВС від 05.07.2023 у справі №911/3312/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/112664881</p>

<p>Щодо права адвоката як учасника справи на відшкодування витрат на професійну правничу допомогу</p>	<p>Положеннями Конституції України унормовано, що кожен має право на професійну правничу допомогу, а приписами ГПК України визначено, що учасники справи мають право користуватися правничою допомогою. При цьому в силу приписів чинного законодавства, таке право учасника судового процесу не ставиться у залежність від наявності або відсутності у такого учасника юридичної освіти, або від роду його професійної діяльності. Дійшовши висновку про відсутність підстав для задоволення заяви відповідача про розподіл судових витрат саме через те, що відповідач є адвокатом, а відтак у останнього відсутня реальна необхідність здійснювати витрати на професійну правничу допомогу, суд апеляційної інстанції фактично позбавив відповідача у справі права на професійну правничу допомогу, передбаченого Конституцією України та компенсації відповідних витрат за надану професійну правничу допомогу.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 07.04.2023 у справі № 910/11002/21 http://reyestr.court.gov.ua/Review/110144308</p>
<p>Щодо змісту детального опису робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом</p>	<p>ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС щодо змісту детального опису робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом, необхідного для визначення розміру витрат на професійну правничу допомогу, визначивши, що учасник справи повинен деталізувати опис робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом, лише тією мірою, якою досягається його функціональне призначення – визначення розміру витрат на професійну правничу допомогу з метою розподілу судових витрат. Надмірний формалізм при оцінюванні такого опису на предмет його деталізації, за відсутності визначених процесуальним законом чітких критеріїв оцінки, може призвести до порушення принципу верховенства права. У разі встановленого договором фіксованого розміру гонорару сторона може доводити неспівмірність витрат у тому числі, але не виключно, без зазначення в детальному описі робіт (наданих послуг) відомостей про витрати часу на надання правничої допомоги. Зокрема, посиляючись на неспівмірність суми фіксованого гонорару зі складністю справи, ціною позову, обсягом матеріалів у справі, кількістю підготовлених процесуальних документів, кількістю засідань, тривалістю розгляду справи судом тощо.</p>	<p>Постанова ВП ВС від 16.11.2022 у справі № 922/1964/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/107706741</p>

<p align="center">Забезпечення позову (ст.ст.136-146)</p> <p align="center">Щодо накладення арешту на нерухоме майно як належного заходу забезпечення позову про стягнення коштів</p>	<p>Виконання в майбутньому судового рішення у справі про стягнення грошових коштів, у разі задоволення позовних вимог, безпосередньо пов'язано з обставинами наявності у боржника присудженої до стягнення суми заборгованості. Заборона відчуження або арешт майна, які накладаються судом для забезпечення позову про стягнення грошових коштів, мають на меті подальше звернення стягнення на таке майно у разі задоволення позову. Такий вид забезпечення позову не призведе до невиправданого обмеження майнових прав відповідача, оскільки арештоване майно фактично перебуває у володінні власника, а обмежується лише можливість розпоряджатися ним.</p>	<p>Постанова ОП КГС ВС від 17.06.2022 у справі № 908/2382/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/105078266</p>
<p>Щодо неможливості застосування такого заходу забезпечення позову, як заборона вчинення реєстраційних дій шляхом зупинення дії наказу Міністерства юстиції України, у спорі про оскарження такого наказу</p>	<p>У спорі про скасування наказу Міністерства юстиції України, виданого за наслідками розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації, територіальних органів Міністерства юстиції, щодо реєстраційної дії (відмови у її вчиненні) відповідно як до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», так і до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» вжиття такого заходу забезпечення позову, як зупинення дії наказу Міністерства юстиції України не допускається, оскільки цей захід не належить до вичерпного переліку видів заходів забезпечення позову згідно із частиною першою статті 137 ГПК України, а також прямо не передбачений ні процесуальним законом, ні іншим законом України (міжнародним договором, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України), як цього вимагають положення пункту 10 частини першої статті 137 ГПК України. У спорі про скасування наказу Міністерства юстиції України не допускається вжиття судом заходу забезпечення позову з таким формулюванням: «заборона вчинення реєстраційних дій шляхом зупинення дії відповідного наказу».</p>	<p>Постанова ОП КГС ВС 15.07.2022 у справі № 910/4445/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/105636953</p>

<p>Суд не може заборонити сторонам вчиняти будь-які дії, спрямовані на припинення ділових (договірних) відносин</p>	<p>Суд не може заборонити сторонам вчиняти будь-які дії, спрямовані на припинення ділових (договірних) відносин з позивачем, адже право, зокрема, на припинення/розірвання відносин/договорів гарантоване Конституцією та законами України.</p> <p>Застосування такого заходу забезпечення позову, як заборона відповідачам вчиняти будь-які дії, спрямовані на припинення ділових (договірних) відносин з продажу страхових продуктів, призводить до втручання в господарську діяльність відповідачів і за умови недоведеності наявності порушення прав заявника у зв'язку з розірванням спірних договорів свідчить про його неспівмірність та порушуватиме збалансованість інтересів сторін справи.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 14.12.2022 у справі № 904/1513/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/107904492</p>
<p>Порушення співмірності заходів забезпечення позову із заявленими позовними вимогами при забезпеченні позову шляхом накладення арешту одночасно на кошти і на майно відповідача щодо кожного виду майна в межах повної суми позову</p>	<p>Накладення арешту як на кошти, так і на майно відповідача, причому окремо на те і на інше – у повній сумі спору, матиме наслідком подвійне забезпечення позовних вимог (і за рахунок коштів, і за рахунок майна), що також суперечить наведеним вимогам закону (частина 4 статті 137 ГПК України) стосовно співмірності заходів забезпечення позову із заявленими позовними вимогами.</p> <p>За умови неможливості встановити достатність чи недостатність грошових коштів, що належать відповідачу і знаходяться на всіх його рахунках в усіх банківських або інших фінансово-кредитних установах, для задоволення вимог про стягнення суми спору доцільно було накладати арешт на майно відповідача саме в межах суми, яка була б достатньою для такого стягнення у випадку недостатності арештованих грошових коштів, тобто лише в межах різниці між сумами ціни позову та арештованих грошових коштів.</p>	<p>Постанова ОП КГС ВС від 03.03.2023 у справі № 905/448/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/109395144</p>

<p>Забезпечення позову шляхом зупинення стягнення на підставі виконавчого напису нотаріуса та встановлення заборони на здійснення виконавчих дій у справі за позовом про визнання таким, що не підлягає виконанню, виконавчого напису</p>	<p>Забезпечення позову шляхом зупинення стягнення на підставі оспорюваного виконавчого напису нотаріуса до вирішення спору по суті не призведе до обмеження прав відповідача та не завдасть йому шкоди чи збитків.</p> <p>Захід забезпечення позову, який полягає в зупиненні стягнення на підставі виконавчого напису нотаріуса, не є тотожним із позовною вимогою про визнання виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню, оскільки в цьому випадку до вирішення спору по суті про відповідність/невідповідність оспорюваного виконавчого напису вимогам закону лише зупиняється процедура виконання такого виконавчого напису з метою надання можливості позивачу захистити або поновити свої права в межах одного цього судового провадження без нових звернень до суду.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 31.05.2023 у справі № 910/8291/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/111310320</p>
<p>Вжиття заходів забезпечення позову шляхом заборони гаранту вчиняти дії щодо виконання безвідкличної банківської гарантії</p>	<p>Обставина відсутності порушення боржником основного зобов'язання не може бути підставою для забезпечення позову шляхом заборони гаранту вчиняти дії щодо виконання банківської гарантії при вирішенні спору щодо зобов'язання кредитора (бенефіціара) відкликати вимогу до гаранта про виплату грошових коштів за банківською гарантією.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 18.01.2023 у справі № 910/3334/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/108456008</p>
<p>Недопустимість вжиття заходів забезпечення позову, що полягають у втручанні в проведення аукціону, а саме забороні вчинення дій з оплати за виграний на аукціоні лот та укладення договору купівлі-продажу за результатами його проведення</p>	<p>Здійснення оплати за виграний лот та укладення договору купівлі-продажу за результатами проведеного аукціону є етапами його проведення, тому забезпечення позову шляхом заборони вчинення таких дій буде втручанням в проведення аукціону, що прямо заборонено положенням частини дванадцятої статті 137 ГПК України.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 14.09.2023 у справі № 918/531/23 https://reyestr.court.gov.ua/Review/113526884</p>
<p>Про забезпечення позову шляхом накладення арешту на нерухоме майно</p>	<p>Забезпечення позову шляхом накладення арешту на спірне нерухоме майно за позовними вимогами про витребування із чужого незаконного володіння приміщення в межах справи про банкрутство відповідає вимогам законодавства щодо розумності, обґрунтованості, адекватності та збалансованості інтересів сторін.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 14.05.2024 у справі № 924/1351/20 (924/1227/23) https://reyestr.court.gov.ua/Review/119227383</p>

**Заяви по суті справи
(ст.ст.161-168)**

**Про належну адресу юридичної особи
– учасника справи у зв'язку з
виконанням обов'язку позивача
щодо надіслання копії позовної заяви
й доданих до неї документів**

Дотримання принципу процесуальної рівності сторін, закріпленого статтею 6 Конвенції полягає, серед іншого і в належному інформуванні сторін про провадження у їхніх справах. Положення пункту 1 частини першої 164 ГПК України не містять чіткого обов'язку сторони надсилати позовну заяву виключно на юридичну адресу, зазначену у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Системний аналіз вимог пункту 1 частини першої 164 ГПК України у сукупності з положеннями частини сьомої статті 120, пункту 2 частини третьої статті 162, пункту 2 частини третьої статті 165 цього Кодексу, свідчить, що належною адресою юридичної особи-учасника справи є її юридична адреса (адреса реєстрації в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань) або інша адреса її фактичного місцезнаходження чи отримання кореспонденції, вказана самою особою у відповідній заяві, яка міститься у матеріалах справи.

**Постанова КГС ВС від 01.12.2022 у
справі № 910/20185/21
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/107651199>**

Відкриття провадження у справі (ст.ст.171-176)

Щодо застосування пункту 1 частини першої статті 175 ГПК України та відкриття провадження у справі за наявності між сторонами укладеної арбітражної угоди

Правила об'єднання позовних вимог

Наявність арбітражної угоди не може бути підставою відмови у відкритті провадження у справі згідно з пунктом 1 частини першої статті 175 ГПК України, а лише може бути підставою для залишення позову без розгляду в передбачених законом випадках, але після відкриття провадження у справі та за наявності сукупності умов, визначених у пункті 7 частини першої статті 226 ГПК України. Відмова у відкритті провадження у справі з підстав наявності між сторонами укладеної арбітражної угоди (застереження) ґрунтується на неправильному застосуванні пункту 1 частини першої 175 ГПК України та суперечить частині першій статті 4 цього Кодексу, яка визначає, що ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи у господарському суді, до юрисдикції якого вона віднесена законом.

Об'єднаними можуть бути позовні заяви, які пов'язані з однорідними позовними вимогами і водночас подані одним і тим самим позивачем до одного й того самого відповідача (чи відповідачів) або хоч і різними позивачами, але до одного й того самого відповідача. Однорідними є позовні вимоги, що виникають з одних і тих самих або з аналогічних підстав і водночас пов'язані між собою одним і тим самим способом захисту прав та законних інтересів.

Постанова ОП КГС ВС від 16.06.2023 у справі № 926/4889/22
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/112145601>

Постанова КГС ВС від 12.08.2022
справа №911/2401/21
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/105767610>

<p>Щодо відсутності обов'язку в позивача доплачувати суму судового збору, якщо на момент пред'явлення позову встановити точну дійсну ціну позову було неможливо, та щодо вимоги внести на депозитний рахунок суду грошову суму при розгляді позову про переведення прав та обов'язків покупця</p>	<p>Якщо на момент пред'явлення позову встановити точну дійсну ціну позову неможливо, і суддя, встановивши після відкриття провадження у справі, що визначена позивачем ціна позову вочевидь не відповідає дійсній вартості спірного майна, не має права зобов'язувати позивача доплачувати суму судового збору та постановляти ухвалу про залишення позову без руху відповідно до частини одинадцятої статті 176 ГПК України, а має встановити ціну позову при розгляді справи та здійснити розгляд справи по суті, і відповідно до статті 129 цього Кодексу розподілити судові витрати за результатами такого розгляду, зокрема, стягнувши недоплачений судовий збір. Вимога суду внести на депозит грошові кошти у визначеному розмірі, які за договорами купівлі-продажу частки у статутному капіталі зобов'язаний сплатити покупець, як ціна договору, без перевірки обставин фактичної сплати цієї суми покупцям на виконання договору купівлі-продажу частки (частини частки) суперечить пункту 4 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» та порушує вимоги пункту 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 24.05.2022 у справі № 910/19980/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/104644465</p>
<p>Повернення позовної заяви у разі порушення правил об'єднання позовних вимог</p>	<p>Положення частини шостої статті 173 ГПК України з урахуванням конкретних обставин суд має право застосувати як у разі дотримання правил об'єднання позовних вимог, так і у разі їх порушення. Проте у будь-якому випадку, коли заявлені в одному позові вимоги є однорідними або співвідносяться як основна та похідна і не підпадають під заборони, визначені частинами четвертою, п'ятою статті 173 ГПК України, суд не має підстав для повернення позовної заяви, незалежно від того, чи заявлено позивачем клопотання про об'єднання позовних вимог. У цьому разі суд має керуватися змістом самої позовної заяви, обставинами та доказами, якими обґрунтовано позов.</p> <p>Крім того, положеннями процесуального законодавства не передбачено повернення позовної заяви з тієї підстави, що об'єднання позовних вимог перешкоджає з'ясування прав і взаємовідносин сторін чи суттєво утруднює вирішення спору.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 12.08.2022 справа №911/2401/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/105767610</p>

<p>Дії суду в разі надходження заяви (клопотання) про «доповнення» або «уточнення», або заявлення «додаткових» позовних вимог</p>	<p>Процесуальним законом не передбачено права позивача на подання заяв (клопотань) про "доповнення" або "уточнення" позовних вимог, або заявлення "додаткових" позовних вимог тощо.</p> <p>Тому в разі надходження до господарського суду однієї із зазначених заяв (клопотань) він з огляду на її зміст, а також зміст раніше поданої позовної заяви та конкретних обставин справи повинен розцінювати її як подання іншого (ще одного) позову чи збільшення або зменшення розміру позовних вимог, чи об'єднання позовних вимог, чи зміну предмета або підстав позову.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 27.06.2022 справа №916/697/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/105034145</p>
<p>Відкриття розгляду справи по суті (ст.ст.201-207)</p> <p>Дії суду у разі нез'явлення позивача у судове засідання</p>	<p>Зміст частини 4 статті 202 та пункту 4 частини 1 статті 226 ГПК України свідчить про те, що передбачена цими нормами процесуального права така процесуальна дія суду, як залишення позову без розгляду з підстави нез'явлення позивача в судове засідання або неповідомлення про причини своєї неявки, не залежить від того, чи була визнана судом явка позивача в судове засідання обов'язковою.</p> <p>При цьому в постанові ОП КГС ВС від 18.11.2022 у справі № 905/458/21 було сформовано висновок щодо застосування частини 4 статті 202 та пункту 4 частини 1 статті 226 ГПК України без встановлення заборон чи обмежень судам у кожному конкретному випадку надавати оцінку діям сторін у справі та іншим обставинам, зокрема з урахуванням введення воєнного стану в Україні, і, відповідно, визначати подальші процесуальні дії, які суди повинні вчинити для розгляду кожної конкретної справи.</p>	<p>Постанова ОП КГС ВС від 17.03.2023 у справі № 910/17906/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/109673291</p>

<p>Залишення позову без розгляду. Зупинення і закриття провадження у справі. (ст.ст.226-231)</p> <p>Випадки, у яких залишення позову без розгляду на підставі пункту 8 частини першої статті 226 ГПК України при встановленні судом після відкриття провадження у справі порушення правил об'єднання позовних вимог є правомірним</p>	<p>Позовна заява підлягає залишенню судом без розгляду на підставі пункту 8 частини першої статті 226 ГПК України лише за тих виявлених судом після відкриття провадження у справі порушень правил об'єднання позовних вимог, що передбачені нормами частин четвертої та п'ятої статті 173 ГПК України (об'єднання кількох вимог, які належить розглядати в порядку різного судочинства, або вимоги, щодо яких законом визначена виключна підсудність різним судам).</p> <p>В інших випадках порушення правил об'єднання позовних вимог, виявлених та встановлених судом у підготовчому провадженні, суддя за клопотанням учасника справи або з власної ініціативи приймає рішення про роз'єднання позовних вимог.</p>	<p>Постанова ОП КГС ВС від 18.08.2023 у справі № 910/21280/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/112992615</p>
<p>Пункт 4 частини першої статті 231 ГПК України</p>	<p>У разі відмови позивача від позову і закриття провадження у справі на підставі пункту 4 частини першої статті 231 ГПК України у відповідача згідно з першим реченням частини третьої статті 130 ГПК України виникає право на відшкодування йому за рахунок позивача понесених витрат, до яких належить і судовий збір, і витрати, пов'язані з розглядом справи.</p>	<p>Постанова ОП КГС ВС від 13.04.2023 у справі № 904/1478/19 https://reyestr.court.gov.ua/Review/110364667</p>
<p>Пункт 5 частини 1 статті 227 ГПК України</p>	<p>Наявність спору щодо визнання недійсним договору не свідчить про об'єктивну неможливість здійснення розгляду цієї справи судом апеляційної інстанції, відповідно не може бути підставою для зупинення провадження у цій справі на підставі пункту 5 частини 1 статті 227 ГПК, який, зокрема, містить виключення щодо обов'язку суду зупиняти провадження у справі, у зв'язку з об'єктивною неможливістю розгляду справи, а саме у випадку коли зібрані докази дозволяють встановити та оцінити обставини (факти), які є предметом судового розгляду.</p>	<p>Постанова КГС у складі ВС від 26.03.2024 справа №907/882/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/117946392</p>

<p align="center">СУДОВІ РІШЕННЯ (ст.ст.232-246)</p> <p>Щодо чинності додаткового рішення у разі скасування рішення у справі</p>	<p>У разі скасування рішення у справі, ухвалене додаткове рішення втрачає силу.</p>	<p>Постанова КЦС ВС від 24.01.2024 справа №752/1058/23 (61-17143св23) https://reyestr.court.gov.ua/Review/116639290</p>
<p>Щодо повернення до підготовчого провадження після його закриття</p>	<p>Суди першої інстанції за наявності певних обставин можуть прийняти рішення про повернення до стадії підготовчого провадження після його закриття для вчинення тих чи інших процесуальних дій, які можуть бути реалізовані лише на стадії підготовчого провадження.</p> <p>Разом з тим такі обставини мають бути вагомими, оскільки можливість повернення до стадії підготовчого провадження з будь-яких підстав нівелює саме значення стадій господарського процесу: як підготовчого провадження, так і стадії розгляду справи по суті.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 14.03.2023 у справі № 921/174/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/109620052</p>
<p>Наслідки підписання електронного примірника рішення кваліфікованим електронним підписом судді за відсутності власноручного підпису судді на оригіналі судового рішення в паперовій формі</p>	<p>Підписання електронного примірника рішення кваліфікованим електронним підписом судді за відсутності власноручного підпису судді на оригіналі судового рішення в паперовій формі не свідчить про дотримання судом вимог процесуального законодавства щодо порядку ухвалення судових рішень, зокрема, про те, що ухвали суду, постановлені окремим документом, підписуються суддею (суддями) і приєднуються до справи.</p> <p>У разі порушення норм процесуального права, які є обов'язковою підставою для скасування судового рішення суду першої інстанції (частина 3 статті 277 ГПК України), а саме: якщо судові рішення не підписано будь-ким із суддів (пункт 5), суд апеляційної інстанції скасовує таке судові рішення.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 17.04.2024 у справі № 757/34675/20-ц https://reyestr.court.gov.ua/Review/118482846</p>

**ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ
РІШЕНЬ ЗА
НОВОВІЯВЛЕНИМИ АБО
ВИКЛЮЧНИМИ
ОБСТАВИНАМИ
(ст.ст.320-325)**

**Щодо можливості переривання
процесуального строку,
встановленого частиною другою
статті 321 ГПК України**

Встановлений пунктом 1 частини другої статті 321 цього ГПК України строк у три роки є преюльзивним, тобто таким, спливу якого спричиняє припинення самого права, за реалізацією якого звертається особа, та він не може бути відновлений, незалежно від причин його пропуску. Таким чином, можливість поновлення трирічного процесуального строку, встановленого частиною другою статті 321 ГПК України, в межах якого учасник справи може подати заяву про перегляд рішення за нововиявленими обставинами, з підстав, визначених пунктом 1 частини другої статті 320 цього Кодексу, процесуальним законом виключається. На відміну від статті 264 ЦК України, якою передбачено можливість переривання перебігу строку позовної давності, положення статей 116–119 ГПК України, якими вичерпно регулюються правовідносини щодо початку, закінчення, зупинення, поновлення та щодо наслідків пропуску процесуальних строків, у тому числі присічного (преюльзивного), визначеного пунктом 1 частини другої статті 321 цього Кодексу, не передбачають, а отже, не допускають можливості переривання процесуальних строків.

**Постанова КГС ВС від 08.08.2022 у
справі № 925/2073/13
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/105667429>**

<p>Дія в часі рішення Конституційного Суду України та дія принципу res judicata при перегляді судового рішення за виключними обставинами на підставі пункту 1 частини третьої статті 320 ГПК України</p>	<p>Рішення Конституційного Суду України поширюється на правовідносини, які виникли після його ухвалення, а також на правовідносини, які виникли до його ухвалення, але продовжують існувати (тривають) після цього. Дія рішення Конституційного Суду України не може поширюватися на правовідносини, які виникли і закінчилися (припинилися) до його ухвалення. Дія принципу res judicata передбачає встановлення у відносинах між сторонами спору, вирішеного остаточною і обов'язковим для сторін судовим рішенням, стану правової визначеності. Вирішуючи господарський спір, суд застосовує правовий акт, а якщо доходить висновку, що правовий акт суперечить Конституції України, не застосовує його з дотриманням порядку, встановленого частиною шостою статті 11 ГПК України, і, вирішивши таким чином спір, встановлює стан правової визначеності у відносинах між сторонами. За судовим рішенням, яке не потребує виконання, такий стан і наслідки, передбачені судовим рішенням, встановлюються одразу з набранням рішенням сили. Наслідки, передбачені судовим рішенням, яке потребує виконання, остаточно настають після виконання цього судового рішення. Саме з виконанням судового рішення реально поновлюються права особи, яка зверталась з відповідним позовом до суду і яка за наслідками виконання цього судового рішення отримує визначеність у правовому статусі, на який може покладатись, реалізуючи свої права та обов'язки.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 27.09.2022 у справі № 924/57/19 https://reyestr.court.gov.ua/Review/106506730</p>
<p>Висновки суду у іншій справі</p>	<p>Правові висновки суду в іншій справі щодо застосування норм матеріального права не є фактичними даними, а отже не можуть визнаватися нововиявленими обставинами.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 25.01.2023 у справі № 910/2089/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/108790077</p>
<p>Випадки, коли скасування судового рішення може бути визнано нововиявленою обставиною</p>	<p>Скасування судового рішення може бути визнано нововиявленою обставиною лише в тому випадку, коли суд обґрунтував ухвалене судове рішення скасованим (воно було підставою для ухвалення такого судового рішення) або виходив із нього, хоча прямо й не посилався на нього на підтвердження наявності зазначених обставин, а також якщо наслідком скасування судового рішення є інше за змістом вирішення спору.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 27.07.2023 у справі № 914/935/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/112484252</p>

<p>ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВАХ (ст.ст.326-338)</p> <p>Право прокурора як заінтересованої особи подати заяву про заміну сторони виконавчого провадження у справі за його позовом в інтересах держави</p>	<p>У справі за позовом прокурора в інтересах держави в особі відповідного органу з огляду на положення частин першої, другої статті 334 ГПК України, частини п'ятої статті 15 Закону України «Про виконавче провадження» та враховуючи, що виконання судових рішень є складовою права на справедливий суд та однією з процесуальних гарантій доступу до суду й ефективного захисту сторони у справі, що передбачено статтями 6, 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, прокурор як заінтересована особа вправі подати заяву про заміну сторони виконавчого провадження.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 31.08.2023 у справі № 902/505/19 https://reyestr.court.gov.ua/Review/113176025</p>
<p>Можливість оскарження неправомірної бездіяльності державного виконавця протягом усього часу її перебігу</p>	<p>Ураховуючи, що триваюче правопорушення передбачає перебування у стані безперервного тривалого невчинення особою певних дій (бездіяльності), у зв'язку із чим неправомірна бездіяльність може бути оскаржена упродовж усього часу її перебігу, ухвала про залишення без розгляду скарги на бездіяльність державного виконавця, яка триває, з мотивів пропуску процесуального строку подання цієї скарги є такою, що постановлена з порушенням норм процесуального права.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 16.10.2023 у справі № 910/1432/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/114319304</p>

<p>Наслідки поновлення судом строку подання апеляційної скарги на судові рішення або прийняття такої апеляційної скарги до розгляду в разі, якщо виконавче провадження відкрито на підставі виконавчого документа, що містив вказівку про набрання чинності цим рішенням суду</p>	<p>Якщо виконавець відкрив виконавче провадження, діючи у відповідності до вимог законодавства та Інструкції з організації примусового виконання рішень, затвердженої наказом МЮУ 02.04.2012 № 512/5 (у редакції наказу МЮУ 29.09.2016 № 2832/5, далі – Інструкція), на підставі виконавчого документа, що містив вказівку про набрання чинності рішенням суду, та за відсутності інших документальних даних, що у належному порядку спростовують таку вказівку, то у випадку поновлення судом строку подання апеляційної скарги на рішення, за яким видано виконавчий документ, або прийняття такої апеляційної скарги до розгляду виконавець зупиняє розпочате виконавче провадження. Підстави для скасування постанови про відкриття виконавчого провадження у такому разі відсутні.</p> <p>У разі, коли за наслідками апеляційного перегляду апеляційний суд залишить рішення без змін, виконавче провадження поновлюється.</p> <p>В іншому випадку виконавче провадження підлягає закінченню на підставі пункту 5 частини першої статті 39 Закону України «Про виконавче провадження» від 05.06.2016 № 1404-VIII (далі – Закон № 1404-VIII), а стягнуті на його виконання суми - поверненню в порядку повороту виконання судового рішення.</p>	<p>Постанова ОП КГС ВС від 18.08.2023 у справі № 924/90/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/112967145</p>
<p>Дія заборони на відкриття виконавчого провадження та вжиття заходів примусового виконання рішень на території територіальних громад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або перебувають у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)</p>	<p>Ураховуючи, що стягувач пред'явив до виконання наказ господарського суду до відділу примусового виконання рішень Департаменту ДВС МЮУ, якому підвідомчі рішення про стягнення суми боргу, яка становить п'ятдесят і більше мільйонів гривень, на дії щодо відкриття виконавчого провадження не поширювалася заборона, передбачена абзацом п'ятнадцятим пункту 10-2 розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження», оскільки виконавче провадження було відкрито в м. Києві, а не на території територіальних громад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або перебувають у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні).</p>	<p>Постанова КГС ВС від 24.04.2023 у справі № 910/5953/17 https://reyestr.court.gov.ua/Review/110514879</p>

<p>Правомірність накладення державним виконавцем арешту на кошти державного комерційного підприємства, якщо він не поширюється на передане цьому підприємству на праві оперативного управління або господарського відання державне майно</p>	<p>Положення статті 26 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», які стосуються виключно майна, переданого та закріпленого за органами, установами, організаціями виконання покарань, їх підприємствами, на правах оперативного управління або повного господарського відання, не містять заборони на звернення стягнення на кошти підприємств, установ виконання покарань, що є державними комерційними підприємствами, отриманими ними від здійснення своєї господарської діяльності. Тож, якщо арешт, накладений державним виконавцем на кошти боржника – державного комерційного підприємства кримінально-виконавчої служби, не стосується майна, закріпленого за ним на праві господарського відання, підстав вважати дії державного виконавця щодо накладення цього арешту та постанову про його накладення такими, що суперечать статті 26 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», немає.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 13.11.2023 у справі № 915/480/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/114994044</p>
<p>Про питання відводу державного виконавця, який не заявив самовідводу</p>	<p>Ні Законом України «Про виконавче провадження», ні жодним іншим актом обставина скасування в судовому порядку процесуального документа (у тому числі, постанови), ухваленим державним виконавцем під час виконання рішення, не зазначена як неминуча підстава для відводу відповідного державного виконавця у виконавчому провадженні.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 24.01.2024 у справі № 916/302/16 https://reyestr.court.gov.ua/Review/16510887</p>
<p>Щодо права сторони виконавчого провадження відмовитися від поданої нею скарги на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця</p>	<p>Розділ VI ГПК України «Судовий контроль за виконанням судових рішень» – це окремий вид судового провадження, який містить у собі окремий процесуальний режим розгляду справ, а тому до скарг, у яких ініціюється початок провадження у справі щодо рішень, дій чи бездіяльності виконавця, застосовуються загальні положення позовного провадження. Враховуючи застосований у господарському судочинстві принцип диспозитивності, право особи на звернення до суду з позовом рівною мірою стосується й права такої особи на відмову від позову або частини позовних вимог.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 23.02.2024 у справі № 911/1850/18 https://reyestr.court.gov.ua/Review/117402154</p>

**Провадження у справах за
участю іноземних осіб
(ст.ст.365-371)**

**Щодо вручення судових документів
нерезидентам**

У разі якщо у відносинах України з іноземною державою діють одночасно і двосторонній, і багатосторонній міжнародні договори (один чи декілька) і в жодному з них не встановлено пріоритету застосування одного з них щодо тих самих питань, під час вручення документів суд може керуватися процедурою вручення, передбаченою у будь-якому із цих договорів.

Угода між Україною та Республікою Кіпр про правову допомогу в цивільних справах від 06.09.2004 не виключає застосування Конвенції про вручення за кордоном судових або позасудових документів у цивільних або комерційних справах 1965 року. Ухвала суду апеляційної інстанції про відкриття апеляційного провадження підлягає врученню всім учасникам справи, у тому числі відповідачам-нерезидентам.

Судові документи можуть не відправлятися за кордон для вручення у разі, якщо іноземна юридична особа: має представника на території України, призначеного відповідно до вимог ГПК України; має офіційне представництво на території України. Обов'язок із перекладу судових документів, які підлягають врученню відповідно до вимог Конвенції покладається на заінтересовану сторону. Водночас вимога щодо перекладу судових документів, які підлягають врученню за кордоном, може не застосовуватися, якщо в суду є підстави вважати, що відповідач володіє українською мовою (тобто мовою запитуючого суду).

**Постанова КГС ВС від 29.04.2022 у
справі № 905/830/21
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/104164904>**

<p>Порядок вручення викликів, повідомлень та судових рішень іноземним юридичним особам, зокрема таким, які мають місцезнаходження у Польщі, наслідки невиконання позивачем вимог ухвали суду щодо перекладу документів</p>	<p>У разі якщо у відносинах України з іноземною державою діють одночасно і двосторонній, і багатосторонній міжнародні договори (один чи декілька) в жодному з них не встановлено пріоритету застосування одного з них щодо одних і тих самих питань, під час вручення документів суд може керуватися процедурою вручення, передбаченою в будь-якому із цих договорів.</p> <p>Для перекладу документів, які підлягають врученню в порядку Конвенції про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах від 15.11.1965, суд з урахуванням обставин справи має право обрати один із варіантів: покласти на одну із сторін обов'язок з перекладу судових документів; самостійно залучити перекладача для перекладу судових документів відповідно до вимог цієї Конвенції.</p> <p>Витрати на залучення перекладача покладаються зазвичай на позивача як на зацікавлену особу щодо вирішення справи по суті. Разом з тим після ухвалення рішення у справі в разі задоволення позову вартість таких витрат стягується з відповідача в порядку ГПК України. Сторона, зокрема, не може покладатися виключно на статус міноритарного акціонера для зміни усталеного порядку несення судових витрат.</p> <p>Невиконання позивачами вимог ухвали суду щодо перекладу документів унеможлиблює дотримання судом процедури вручення судових документів у визначені законодавством строки та є підставою для залишення позову без розгляду на підставі пункту 4 частини першої статті 226 ГПК України.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 15.05.2023 у справі № 914/86/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/110997915</p>
<p>Про відповідача у спорах про відшкодування шкоди, завданої державою (іноземною державою)</p>	<p>У спорах про відшкодування шкоди, завданої державою/іноземною державою, відповідачем є відповідна держава як учасник цивільних правовідносин, як правило, в особі органу, якого позивач зазначає порушником своїх прав. Держава Україна, як і іноземна держава, бере участь у справі у спорах про відшкодування шкоди, завданої державою (іноземною державою), як відповідач через відповідні органи державної влади, зазвичай орган, діями якого завдано шкоду.</p>	<p>Постанова КГС ВС від 06.11.2023 у справі № 910/5699/23 https://reyestr.court.gov.ua/Review/115272587</p>